May 2024 | LV

“Viet?jais skat?jums” – 4. sezonas 7. s?rija – P?r?k jauns, p?r?k vecs, izsl?gts no balsošanas: par iek? aujoš?m ES v?l?šan?m

Esiet sveicināti Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas raidierakstā “Vietējais skatījums”! Tā kā 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanas nav aiz kalniem, vēlamies pievērsties tādu trīs grupu cerībām un bažām, kuru balsī politiķi nereti neieklausās. Runa ir par cilvēkiem ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkiem un jauniešiem.

Mūsu viesi: organizācijas “Inclusion Europe” priekšsēdētājs **Milan Šveřepa** runā par 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanu pieejamību. Jaunatnes aktīviste un ietekmētāja **Nina Skočak** mums stāsta par to, kas, pēc jauniešu domām, ir likts uz spēles. Platformas “AGE” priekšsēdētāja **Dr. Heidrun Mollenkopf**, kas iestājas par vecāka gadagājuma iedzīvotājiem, dalās pārdomās par to, vai vecāka gadagājuma cilvēki jūtas iesaistīti vēlēšanu debatēs vai arī izstumti no tām un atstāti novārtā no politiķu puses. EESK priekšsēdētāja vietnieks komunikācijas jautājumos **Laurențiu Plosceanu** runā par to, ko EESK dara, lai panāktu, ka pilsoniskās sabiedrības viedoklis tiek vairāk uzklausīts un neaizsargātākās personas netiek atstumtas.

Klausieties mūsu raidierakstu, izmantojiet savu balsi un dariet zināmu savu viedokli. Veido tādu Eiropu, kādu vēlies!

This page is also available in:

- ES
- BG
- CS
- DA
- EN

Available Languages:

ES BG CS DA EN DE ET FR EL GA HR IT LV LT HU MT
NL PL PT FI RO SK SL SV

REDAKTORA SLEJA

Redakcijas sleja

Paplašināšanās ir Eiropai loģisks solis uz priekšu

Šomēnes atzīmējam 20. gadadienu kopš ES lielās paplašināšanās. Tas bija 2004. gada maijs, kad Čehijas, Kipras, Igaunijas, Latvijas, Lietuvas, Maltas, Polijas, Slovākijas, Slovēnijas un Ungārijas pilsoņi kļuva par ES pilsoņiem. Tas nebija viegli, jo, kā zināms, pievienošanās Eiropas Savienībai ir grūts un laikietilpīgs process. Tomēr 20 gadus vēlāk mēs varam teikt, ka 2004. gada paplašināšanās ir bijis veiksmes stāsts.

Līdztekus tam, ka ES ir kļuvusi par vienu no pasaulē lielākajiem vienotajiem tirgiem, paplašināšanās rezultātā tika radīti 26 miljoni jaunu darbvietu. Tomēr panākumi jāvērtē, ņemot vērā ne tikai ekonomiskos ieguvumus. Paplašināšanās ir ļāvusi atvērt robežas, un miljoniem cilvēku ir varējuši brīvi ceļot, strādāt un dzīvot jebkur Eiropas Savienībā. Tas, kas agrāk bija dažu cilvēku privilēģija, kļuva par ikvienas personas tiesībām. Līdz šim apmaiņas programmā “Erasmus+” ir piedalījušies vairāk nekā

2,7 miljoni studentu no 10 jaunajām valstīm. Paplašinātā ES ikvienam ir nodrošinājusi vienlīdzīgas attīstības iespējas.

Neraugoties uz panākumiem, ir gūta arī mācība. Tā bija pirmā šāda veida un mēroga paplašināšanās, un noteikti ir daudzas jomas, kurās ES varētu un tai vajadzētu darīt vairāk. Pirmkārt, Eiropas Savienībai pēc iespējas ātrāk jāsāk iesaistīt savā darbā kandidātvalstis. Pakāpeniska integrācija neaizstāj faktisko pievienošanos. Tas ir veids, kā abām pusēm veidot stabilu pamatu, savstarpēji mācoties, apmainoties ar pieredzi un daloties viedokļos. Tas ir veids, kā izveidot cilvēku saskarsmi un veidot patiesu eiropeisko garu.

Otrkārt, ES pamatprincipi – demokrātija, tiesiskums, pamattiesības un pamatbrīvības – nav apspriežami, un tos nedrīkst atstāt novārtā. Lai gan pievienošanās Eiropas Savienībai notiek, pamatojoties uz skaidriem kritērijiem attiecībā uz pamatjautājumiem, daži aspekti netiek ņemti vērā. Darbodamās kā "pilsoniskās sabiedrības nams", EESK uzskata, ka aktīva pilsoniskā sabiedrība un spēcīgs sociālais dialogs ir galvenie elementi labi funkcionējošās demokrātiskās valstīs. Eiropas Savienībā pakāpeniski integrējot kandidātvalstu pilsonisko sabiedrību, kandidātvalstīm būs iespēja kļūt tik spēcīgām, kādām tām jābūt pievienošanās brīdī. Tāpēc EESK ir uzsākusi ES kandidātvalstu integrēšanas iniciatīvu. Paplašināšanās kandidātvalstu pārstāvji tagad sadarbojas ar mūsu EESK locekļiem, izstrādājot atzinumus par tematiem, kas ir īpaši svarīgi turpmākajās paplašināšanās kārtās.

Tāpēc EESK locekļi maija plenārsesijā diskutēs arī par ES paplašināšanās 20. gadadienu, izvērtējot pagātni un cerot uz kopīgu nākotni noturīgākai, demokrātiskākai un vienotākai Eiropas Savienībai.

Oliver Röpke

EESK priekšsēdētājs

TURPM?KIE NOTIKUMI

2024. gada 6. jūnijs

Nelīdzsvarotība sociālajā aizsardzībā kā tādā un it īpaši saistībā ar jauniem darba veidiem un nestandarta darba attiecībās nodarbinātām personām

2024. gada 19. jūnijs

Priekšsēdētāju un ģenerālsekretāru 2024. gada sanāksme

2024. gada 26. jūnijs

Konference par enerģijas cenām: no pilsoniskās sabiedrības domām līdz rīcībai

2024. gada 10.–11. jūlijs

EESK plenārsesija

VIENS JAUT?JUMS...

Mēs apspriedāmies ar **Cillian Lohan** – ziņotāju EESK atzinumam par ES un Apvienotās Karalistes jauniešu iesaisti –, lai viņam jautātu par iespējamajiem ieguvumiem, ko sniegtu Eiropas Komisijas ierosinātā un EESK atbalstītā jauniešu mobilitātes shēma. Minētā shēma atvieglotu Apvienotās Karalistes jauniešu un ES pilsoņu iespējas dzīvot, studēt un strādāt ES vai attiecīgi Apvienotajā Karalistē. Tagad, kad Apvienotā Karaliste ir noraidījusi ierosināto ES mēroga vienošanos par jauniešu brīvu pārvietošanos, kādas ir citas iespējamās koncepcijas, lai atjaunotu saiknes, ko pārrāva Brexit?

MOBILIT?TES PATIES? V?RT?BA IR DAL? TIES PIEREDZ? – M?S TURPIN?SIM IEST? TIES PAR TO

Cillian Lohan

Cilvēku pārvietošanās Eiropas Savienībā visiem iesaistītajiem ir devusi daudzus ieguvumus. Jauniešu pārvietošanās ir bijusi īpaši svarīga, jo tā viņiem ir pavērusi iespēju iepazīt dažādas Eiropas kultūras un dzīvesveidu citās Eiropas valstīs. Tā ir arī ļāvusi viņiem saprast, ka mums ir daudz kopīga. Citas valsts apmeklējums darba vai studiju nolūkā mums visiem palīdz apzināties mūsu kopīgo cilvēcību. Neatkarīgi no valodas, uztura paradumiem vai laikapstākļiem mums ir tik daudz kopīga – attiecības ar ģimeni un draugiem, cerības un grūtības, izaicinājumi un iespējas.

Tieši šī apmaiņa starp valstīm veido pieaugušu cilvēku sabiedrību, kas jūt līdzi citiem cilvēkiem un viņus izprot. Mēs vairs neuzskatām mūsu kaimiņos dzīvojošos Eiropas iedzīvotājus par svešiniekiem. Viņi ir mūsu draugi.

Nevajadzētu par zemu novērtēt šā aspekta nozīmi miera un stabilitātes uzturēšanā mūsu kontinentā. Jauniešu pārvietošanās ir pastāvīgas sadarbības un kopdarbības stūrakmens.

Tieši šajā kontekstā es ierosināju izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par jauniešu mobilitāti un jauniešu attiecībām Eiropas Savienībā pēc *Brexit*. Strādājot kopā ar kolēģiem, personālu un locekļiem, mēs plaši apspriedāmies ar skartajām grupām. Apspriedēs piedalījās gan ES, gan Apvienotās Karalistes pārstāvji – tiešsaistē, klātienē, aptaujās un e-pasta vēstuļu apmaiņā. Mūsu darbs saņēma viennozīmīgu atbalstu EESK

plenārsesijā ar pārliecinošu balsojumu “par”.

Eiropas iestādes reaģēja ar plašu uzlabotu mobilitātes shēmu klāstu jauniešiem Apvienotajā Karalistē. Pirmā reakcija no Apvienotās Karalistes puses bija noraidoša, taču mēs turpināsim strādāt, lai parādītu ieguvumus visām pusēm.

Vēlamies uzsvērt, ka no tādām programmām kā *Erasmus+* un “Radošā Eiropa” gūst labumu ne tikai augstskolu studenti vai pilna laika izglītības studenti. Šāda veida ES iniciatīvas paver visu sabiedrības slāņu jauniešiem iespēju piekļūt apmaiņas programmām un pieredzei, ko citādi būtu grūti iegūt.

Ir veikts auksts finansiālo izmaksu un finansiālās atdeves aprēķins. Tas ir tikai viens no vērtības aspektiem. Mobilitātes un apmaiņas patiesā vērtība ir kopīga pieredze un kopīga izpratne. Dinamiskam daudzkultūru kontinentam ir vajadzīga savstarpēja mijiedarbība un cilvēku pārvietošanās. Mēs EESK turpināsim iestāties par to. Īstenojot to, ko paši sludinām, un ar savu rīcību rādot piemēru, mēs turpinām sadarboties ar pilsonisko sabiedrību Apvienotajā Karalistē.

Mums ir saprašanās memorands ar Apvienotās Karalistes Pilsoniskās sabiedrības aliansi (*Civil Society Alliance UK*) un īpašs saprašanās memorands ar *SAFE* Skotijā (sadarbībā ar mūsu bijušo EESK locekli *Irene Oldfather*). Mēs turpināsim šo darbu un to pastiprināsim. Jaunatnes sektors ir uzņēmies vadību nemierīgos laikos, it īpaši klimatrīcības jomā. Strādāsim kopā iestāžu līmenī, lai nodrošinātu viņiem visus instrumentus, kas vajadzīgi, lai viņu darbs gūtu lielāku atbalstu, un lai izmantotu jaunatnes spēku, veidojot mums visiem gaišāku nākotni.

TO THE POINT

BEZ APLINKIEM!

Eiropa ir pasaulē vadošā medicīnisko radioizotopu piegādātāja, taču tā ir ļoti atkarīga no trešām valstīm, kas piegādā svarīgas izejvielas un veic īpašas apstrādes darbības. Šāda atkarība var izjaukt piegādes ķēdes un apdraudēt daudzu eiropiešu piekļuvi dzīvību glābjošai diagnostikai un ārstēšanai. Ziņotāja EESK atzinumam par medicīnisko radioizotopu piegādi *Alena Mastantuono* norāda: lai varētu mainīt šo situāciju un apmierināt pacientu pieaugošo pieprasījumu, vajadzīgi gan publiskie un privātie ieguldījumi pētniecībā, izstrādē un jaunā ražošanas infrastruktūrā, gan pārdomāts regulējums un drosmīgi politiskie lēmumi.

C?N?TIES PRET V?ZI, NOV?RŠOT ES STRAT ??ISK?S ATKAR?BAS

Iesniegusi Alena Mastantuono

Katru gadu vairāk nekā 10 miljoni pacientu Eiropā gūst labumu no kodolmedicīnas, kas palīdz diganozticēt un ārstēt tādas slimības kā vēzis, kā arī sirds un asinsvadu un neirovaskulārās slimības.

Radioloģiskās tehnoloģijas un kodoltehnoloģijas, kurās izmanto radioizotopus, ir būtiskas cīņā pret vēzi visos vēža apkarošanas posmos – savlaicīgā atklāšanā, diagnosticēšanā, ārstēšanā un paliatīvajā aprūpē.

To pacientu skaits, kuriem palīdz kodolmedicīna, pieaug, galvenokārt pateicoties zinātniskiem atklājumiem. ES pētnieki un uzņēmumi ir izstrādājuši dažas jaunākās inovatīvas vēža ārstēšanas terapijas, kurās izmanto radioligandus, piemēram, zāles, kas vērstas pret endokrīnās sistēmas un prostatas vēzi un izsētām metastāzēm. Piemēram, lutēcijs-177 ir ļoti daudzsološs radioizotops, ar ko ārstēt prostatas vēzi, kas katru gadu Eiropā izraisa 90 000 nāves gadījumu. Salīdzinājumā ar tradicionālo ārstēšanu mūsdienīgā radionuklīdu terapija nodrošina labu vēža šūnu mērķterapiju un bieži vien ir mazāk kaitīga organismam. Desmitiem tūkstošu vēža slimnieku ir vajadzīgas radionuklīdu mērķterapijas, kas nereti ir vienīgais pieejamais ārstēšanas veids.

Tomēr, pirms sasniegt pacientu, kodolmedicīnas piegādes ķēde ir ļoti sarežģīta. Tā ietver izejvielu piegādi un uzglabāšanu, izejvielu apstarošanu, apstrādi, loģistiku un izmantošanu. Kad radioizotopi ir radīti, tie ir jāapstrādā, jāpiegādā un jāizmanto salīdzinoši īsā laikā, daži no tiem pat tajā pašā dienā, bet citi – dažu dienu laikā atkarībā no to pussabrukšanas perioda. Tie ir ļoti ātrbojīgi.

Pārsteidzoši, ka šīs iezīmes nav atspoguļotas pārrobežu transporta un muitas procedūrās. Piemēram, pārrobežu pārvadājumu jomā ir vairāki šķēršļi, kas rada situācijas, kurās prioritāras var būt garneles, nevis radioizotopi, kas ir ceļā, lai glābtu pacienta dzīvību.

Tāpēc EESK atzinumā par medicīnisko radioizotopu piegādi aicina dalībvalstis vairāk sadarboties, lai novērstu regulatīvos šķēršļus. Atzinumā aplūkoti visi radioizotopu piegādes ķēdes posmi Eiropā un identificēti šķēršļi pārrobežu piegādēs un atkarības no trešām valstīm. Tajā arī piedāvāti risinājumi saistībā ar trūkstošo infrastruktūru Eiropā un nepieciešamību pēc koordinētas pētniecības un izstrādes.

Atzinumā izklāstītajos ieteikumos EESK pievienojas ES valstu vadītāju aprīļa samitā pieņemtajiem secinājumiem, kuros uzsvērts, ka ir jāsamazina Eiropas stratēģiskā atkarība tādās jutīgās nozarēs kā veselība un kritiskās tehnoloģijas. Tāpat kā *Enrico Letta* ziņojumā valstu vadītāji arī uzsver, ka galvenokārt jākoncentrējas uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, kā arī preču, tostarp tādu pirmās nepieciešamības preču kā zāles, pārrobežu apriti.

Eiropai ir jāievieš ražošanas stimuli, lai nodrošinātu radioizotopu piegādes labāku stratēģisko autonomiju. Būdama vadošā pozīcijā medicīnisko radioizotopu piegādes jomā, Eiropa tomēr ir kritiski atkarīga no ASV un Krievijas attiecībā uz metāliska augsti mazbagātināta urāna (HALEU) piegādi un dažu bagātinātu izotopu

piegādi radioizotopu ražošanas mērķiem.

ES joprojām ir lielā mērā atkarīga no Krievijas saistībā ar stabilu izotopu mērķmateriālu piegādi konkrētu radioizotopu ražošanai (piemēram, lutēcija-177 ražošanai nepieciešamais iterbijs-176) modernām vai izstrādes posmā esošām molekulārajām radioterapijām.

Piegādes ķēdei tas ir īsts izaicinājums attiecībā uz šo konkrēto radioizotopu, jo paredzams, ka turpmākajos gados pieprasījums pasaulē pēc tā trīskāršosies.

Piegādes ķēde ir atkarīga arī no ražošanas modeļiem, kuros izmanto reaktorus vai paātrinātājus, kā arī no apstrādes un piegādes slimnīcām. Lai nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi aprūpei, dalībvalstīm un it īpaši pētniecības centriem un slimnīcām vajadzētu sadarboties ciešāk. Piekļuve staru terapijai dalībvalstīs nav vienāda, sevišķi izstrādes un izmēģinājuma posmos. Ir jānodrošina ātrāka piekļuve zālēm pētniecības posmā vai līdzjūtības zāļu lietošana, kā arī jāuzlabo tādu mazo slimnīcu piekļuve, kurām var trūkt zināšanu un infrastruktūras. Dažiem pacientiem šāda piekļuve var būt vitāli svarīga.

Eiropas finansējums kodolmedicīnas pētniecībai, izstrādei un inovācijai, īpaši pamatprogrammās “Apvārsnis” un Euratom, ir būtisks, lai reaģētu uz pacientu vajadzībām. Nākamās ES daudzgadu finanšu shēmas (DFS) ietvaros Eiropai šajā jomā jāīsteno stratēģiski kopīgu interešu projekti. Vērtīgi projekti ir Eiropas Komisijas izstrādātā *SAMIRA* stratēģija un Eiropas Radioizotopu ielejas iniciatīva (*ERVI*) saistībā ar Eiropas Vēža uzveikšanas plānu. Eiropas Komisijai būtu jāturpina darbs un redzamāk jāiekļauj kodolmedicīna Eiropas Vēža uzveikšanas plānā un pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” vēža apkarošanas misijā.

Dalībvalstīm būtu jāfinansē arī sabiedrības veselības politika, koncentrējoties uz medicīniski radioloģiskajām tehnoloģijām un kodoltehnoloģijām. Tas būs labs signāls nozarei un pavērs iespēju Eiropas pētniecības un inovācijas, kā arī rūpnieciskās infrastruktūras attīstībai un izaugsmei. Tas arī piesaistīs nozarei vairāk cilvēku.

Visbeidzot, mēs spēsim labāk nodrošināt radioizotopu piegādi Eiropā un apmierināt pacientu augošo pieprasījumu tikai tad, ja pieņemsim drosmīgus politiskos lēmumus.

P?RSTEIGUMA VIESIS

Pēc tam kad Ziemeļmaķedonija 20 gadus gaidījusi uz pievienošanos Eiropas Savienībai, ir mazinājies sabiedrības atbalsts dalībai Eiropas Savienībā. Tomēr, neraugoties uz gauso progresu, neveiksmēm un kavējumiem (2005. gada decembrī Ziemeļmaķedonijai tika piešķirts kandidātvalsts statuss un tikai 15 gadus vēlāk ir sāktas pievienošanās sarunas – tas ir garākais šāda veida periods ES vēsturē), solījums par saimniecisko labklājību un reģionālo stabilitāti turpina veicināt valsts vēlmi pievienoties blokam. Taču Eiropas Savienībai ir arī jāparāda, ka tā vēlas virzīt uz priekšu pievienošanās procesu un apbalvot progresu – tā norāda mūsu pārsteiguma viese Biljana Spasovska, Balkānu Pilsoniskās sabiedrības attīstības tīkla izpilddirektore un

paplašināšanās kandidātvalsts Ziemeļmaķedonijas pārstāve Eiropas Ekonomikas un sociālajā komitejā.

Biljana Spasovska ir Balkānu Pilsoniskās sabiedrības attīstības tīkla (BCSDN) izpilddirektore. BCSDN ir reģionāls tīkls, ko veido pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kuras sadarbojas, lai uzlabotu pilsoniskās sabiedrības iespējas Balkānos un stiprinātu Balkānu attīstību. B. Spasovska ir arī pašreizējā līdzpriekšsēdētāja Pilsoniskās sabiedrības organizāciju partnerībā efektīvai attīstības sadarbībai, kā arī locekle Pilsoniskās sabiedrības organizāciju partnerībā globālā pārskatatbildības standarta jautājumos. B. Spasovska ir paplašināšanās kandidātvalsts pārstāve Eiropas Ekonomikas un sociālajā komitejā.

B. Spasovskai ir vairāk nekā desmit gadu pieredze politikas vadībā. Viņa ir iestājusies par pilsoniskās sabiedrības lomas stiprināšanu Balkānos un tās ietekmes veicināšanu valstu un ES politikas procesos. Viņa ir vadījusi un atbalstījusi vairākus reģionālos, ES un pasaules mēroga sadarbības projektus, kuru mērķis bija veicināt labvēlīgāku pilsoniskās sabiedrības vidi, uzticamāku ES paplašināšanās politiku, labāku pilsoniskās sabiedrības atbildību un efektīvāku attīstības sadarbību.

Viņai ir Boloņas Universitātes maģistra grāds starpdisciplīnu studijās, un pašlaik viņa raksta disertāciju globalizācijas un demokrātijas jomā.

ZIEME?MA?EDONIJAS PIEVIENOŠAN?S EIROPAS SAVIEN?BAI: PROBL?MAS, SOL? JUMI UN TURPM?K? VIRZ?BA

***Biljana Spasovska*,**

Balkānu Pilsoniskās sabiedrības attīstības tīkls (*BCSDN*)

Pēc vairākām neveiksmēm un kavēšanās, ko veicināja neatrisināti divpusēji strīdi un sabiedrības atbalsta mazināšanās, Ziemeļmaķedonijas virzībā uz pievienošanos Eiropas Savienībai ir pienācis kritisks brīdis. Neraugoties uz šiem šķēršļiem, cerības uz ekonomisku labklājību un reģiona stabilitāti joprojām ir pamats, uz kā balstās valsts vēlme pievienoties Eiropas Savienībai.

Sabiedriskās domas aptaujas liecina par satraucošu tendenci, proti, pēdējos gados atbalsts dalībai Eiropas Savienībā mazinās. Šī mazināšanās atspoguļo plašāku neapmierinātību ar gauso progresu un ES dalībvalstu šķietamo apņēmības trūkumu.

Valsts ceļš uz pievienošanos Eiropas Savienībai ir saistīts ar sarežģītām problēmām, kas sniedzas pāri Ziemeļmaķedonijas robežām. Demokrātijas krīze un politiskā nestabilitāte reģionā un ES dalībvalstīs, kā arī labējā nacionālisma pieaugums būtiski apgrūtina integrācijas procesu. Tomēr par spīti šīm problēmām ir pamats optimismam un jaunām cerībām, jo daudzi cilvēki uzskata, ka integrācija Eiropas Savienībā ir ceļš uz turpmāku labklājību un augstāku dzīves līmeni. Daudzsološs ir arī fakts, ka valsts panākusi diezgan labu saskaņotību ar ES tiesību aktiem.

Turpmāk Ziemeļmaķedonijai prioritāri jāpanāk progress reformu īstenošanā un sarunu sadaļās tādās kritiski svarīgās jomās kā tiesiska valsts, tiesiskums, demokrātija un labāka valsts pārvalde. Nenoliedzams un ar pievienošanos Eiropas Savienībai saistīts progress šajās jomās arī stiprinās sabiedrības atbalstu Eiropas Savienībai. Apņēmībai respektēt demokrātiskās vērtības, reģionālajai sadarbībai un virzībai uz kopīgu nākotni Eiropā būs izšķiroša nozīme, lai valsts varētu noiet līkumaino un nelīdzeno ceļu uz pievienošanos.

Valstij jāparāda politisks briedums un jāveic nepieciešamās reformas, savukārt Eiropas Savienībai ir jāparāda Ziemeļmaķedonijas iedzīvotājiem, ka pievienošanās process ir taisnīgs, balstīts uz nopelniem un virzās uz priekšu. Jāparāda politiskā griba veicināt pievienošanos, kā tas bija Ukrainas gadījumā; progress ir jāatalgo un jāveic pasākumi, lai nodrošinātu abu pušu pienācīgu spēju virzīt procesu uz priekšu.

Visbeidzot būtu skaidri jānorāda, ka visu interesēs nav labākas alternatīvas kā Ziemeļmaķedonijas un visa reģiona pievienošanās Eiropas Savienībai. Galu galā Ziemeļmaķedonija, iespējams, ir maza valsts, taču tās bagātīgais kultūras mantojums, stratēģiskā atrašanās vieta un apņemšanās respektēt demokrātiskās vērtības nodrošinās reģiona stabilitāti un ekonomikas izaugsmes iespējas un tādā veidā stiprinās ES daudzveidību un kohēziju.

EIROPAS PARLAMENTA (EP) V?L?ŠANAS 2024. GADA 6.–9. J?NIJ?: ES BALSOŠU. UN J? S?

Mūsu slejas “Es balsošu. Un jūs?” pēdējā rakstā Eiropas Neredzīgo savienības atbalsta un informatīvo kampaņu vadītājs Antoine Fobe raksta par savas organizācijas prasībām, kas izvirzītas, lai vēlēšanas padarītu pieejamākas. Neraugoties uz personu ar invaliditāti organizāciju, EESK un Eiropas Parlamenta ieguldīto darbu, atkal jau ir par vēlu, lai Eiropas Parlamenta vēlēšanas šoreiz būtu labs paraugs.

ŠOBR?D JAU IR PAR V?LU PAN?KT, KA EIROPAS PARLAMENTA V?L?ŠANAS IR BALSOŠANAS PIEEJAM?BAS PARAUGS

Antoine Fobe

Pavisam drīz notiks Eiropas Parlamenta vēlēšanas, un mēs, Eiropas Neredzīgo savienība (*EBU*), mudinām visus neredzīgos vēlētājus balsot, lai cik grūti tas joprojām nebūtu, un vienlaikus ņemt vērā, cik daudz uzmanības

kandidāti un partijas velta iekļautībai saskaņā ar ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām. Tas jādara, lai cilvēku ar redzes traucējumiem vēlmes tiktu uzklausītas.

Eiropas Neredzīgo savienība (*EBU*) pauž neredzīgu un vājredzīgu cilvēku viedokli Eiropā un cenšas veidot pieejamu un iekļaujošu sabiedrību, kurā cilvēkiem ar redzes traucējumiem dotas vienlīdzīgas iespējas pilnvērtīgi piedalīties visās dzīves jomās. Politiskā līdzdalība, protams, ir būtisks aspekts, jo tā dod iedzīvotājiem ar redzes traucējumiem iespēju ar savu balsojumu un politisko rīcību veicināt cilvēkiem ar invaliditāti labvēlīgu politikas pasākumu un tiesību aktu īstenošanu.

Tuvojoties 2024. gadā paredzētajām Eiropas Parlamenta (EP) vēlēšanām, personu ar invaliditāti līdzdalība gan vēlētāju, gan kandidātu statusā ir svarīgs un savlaicīgs temats.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas (EESK) 2019. gada ziņojumā norādīts, ka iepriekšējās EP vēlēšanās tiesības balsot tika liegtas aptuveni 400 000 personu ar invaliditāti. Mazāk nekā 5 % EP deputātu ir cilvēki ar invaliditāti.

Runājot par gaidāmajām vēlēšanām, *EBU* paziņojumā par EP vēlēšanām atkal aicina noteikt standartu attiecībā uz balsošanas pieejamību (balsošanas procedūrām), vēlēšanu informācijas pieejamību (vēlēšanu kampaņas iespējām un materiāliem, politiskām debatēm, politisko partiju programmām un tīmekļa vietnēm) un pēcvēlēšanu procedūrām (piemēram, sūdzību izskatīšanas mehānismiem), kā arī attiecībā uz vienlīdzīgām tiesībām kandidēt.

Mūsu uzmanība pievērsta EP vēlēšanām, jo tikai Eiropas Parlamenta vēlēšanas kā ES pilsonības elements ir Eiropas Savienības kompetences jomā tāpat kā Savienības pilnvaru jomā esošā vienlīdzīgu tiesību nodrošināšana personām ar invaliditāti. Tomēr, tā kā vēlēšanu organizēšana joprojām ir dalībvalstu kompetencē, labas ES līmeņa prakses piemēri automātiski ietekmētu visas pārējās vēlēšanas.

Šobrīd diemžēl novēloti būs centieni nodrošināt, ka EP vēlēšanas varētu kalpot par paraugu citiem. Tas nav saistīts ar paša Parlamenta intereses trūkumu: gluži pretēji, 2022. gada maijā tas ierosināja reformēt ES vēlēšanu tiesību normas un garantēt personām ar invaliditāti gan tiesības balsot neatkarīgi un aizklāti un brīvi izraudzīties palīgus, gan iespējas balsot pa pastu un piedalīties politiskās kampaņās. Diemžēl ES Padome līdz šim nav reaģējusi uz šo ierosinājumu.

EBU lūdz jaunievēlētos EP deputātus nākamajos piecos ES pilnvaru perioda gados turpināt spiedienu uz Padomi, lai tā pieņemtu ierosināto reformu, un tādā veidā panākt reālu progresu 2029. gada vēlēšanās. Mēs varam paļauties, ka mūs atbalstīs EESK, kas 2020. gadā jau aicināja nākt klajā ar oficiālu EP likumdošanas iniciatīvu, lai personām ar invaliditāti garantētu reālas tiesības balsot EP vēlēšanās. Mēs varam arī paļauties, ka mūs atbalstīs Eiropas Komisija, kas pagājušā gada decembrī publicēja “Rokasgrāmatu par labu vēlēšanu praksi” un tagad izstrādā apkopojumu par e-balsošanas paņēmienu un IKT izmantošanu vēlēšanās. Abos dokumentos uzmanība pievērsta pieejamības aspektiem.

EESK PIEDAL?S REKORDLIEL? SKR?JIEN? “RUNNING FOR EUROPE”

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 26. maijā piedalījās Briseles 20 km skrējienā, kura šogad tika sasniegts jauns rekords, uz starta līnijas stājoties 45330 dalībnieku. EESK bija daļa no starpiestāžu organizācijas komitejas “*Running for Europe*”, kuras mērķis bija mudināt pilsoņus piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās ar saukli “Balso!”. Sacensības iesāka EESK priekšsēdētāja vietnieks komunikācijas jautājumos Laureniu Plosceanu kopā ar Eiropas Komisijas un Eiropas Parlamenta pārstāvjiem. Alex Kibet no Kenijas finišēja pirmais ar laiku 59 minūtes un 57 sekundes, bet visātrākā sieviete – beļģiete Sophie Hardy – finišēja pēc 1 stundas, 10 minūtēm un 56 sekundēm.

EESK JAUNUMI

Eiropas Ekonomikas un soci?lo lietu komiteja br?dina, ka ties?bu aktu kopums “Demokr?tijas aizsardz?ba” var?tu nesasniegt sol?tos m?r?us

EESK aprīļa plenārsesijā tika apspriests Eiropas Komisijas tiesību aktu kopums “Demokrātijas aizsardzība”. EESK locekļi ir pauduši iebildumus pret tā grafiku un pieeju, it īpaši attiecībā uz ārvalstu ietekmes novēršanu. EESK norādīja, ka tiesību aktu kopums ir ne tikai neefektīvs, bet arī varētu kaitēt pilsoniskajai telpai Eiropā.

Neraugoties uz tā pausto nodomu uzlabot pārredzamību un demokrātisko pārskatatbildību Eiropā, EESK uzskata, ka tiesību aktu kopums “Demokrātijas aizsardzība” ir ļoti nepilnīgs. Komiteja apgalvo, ka tiesību aktu kopums ir iesniegts pārāk vēlu, lai tam būtu jebkāda reāla ietekme uz gaidāmajām 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām, un tajā nav ņemti vērā Komitejas iepriekš paustie ieteikumi attiecībā uz Eiropas demokrātijas stiprināšanu.

Savās piezīmēs EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke** norādīja, ka, “runājot par mūsu demokrātijas “*apdraudētājiem*”, ir svarīgi uzsvērt ES spēcīgo reakciju un pašreizējās Komisijas līdzšinējos rezultātus demokrātijas, pamattiesību un tiesiskuma aizsardzībā. EESK ir arī uzklausījusi daudzu pilsoniskās sabiedrības dalībnieku paustās bažas par riskiem, ko viņi saskata šajā tiesību aktu kopumā. Mums ir jāatrod kopēja

pieeja, lai apvienotu demokrātijas aizsardzību un visus nepieciešamos drošības pasākumus pilsoniskās telpas saglabāšanai.”

Lai gan EESK atbalsta pārredzamības mērķus, kas minēti ierosinātajā direktīvā par trešo valstu vārdā veiktu lobēšanu, tā stingri iebilst pret ierosinātajām metodēm un brīdina par neparedzētām sekām pilsoniskajā telpā. **Christian Moos**, EESK ziņotājs atzinumam par *tiesību aktu kopumu “Demokrātijas aizsardzība”*, norādīja: “Mēs uzskatām, ka šī direktīva ir bīstama. Tā līdzinās “ārvalstu aģentu” likumam. Tā var stigmatizēt NVO. Skaidrs, ka pašreizējais priekšlikums būtu jāatsauc. Tas riskē vēl vairāk sašaurināt pilsonisko telpu Eiropā, un to Komisija noteikti nevēlas.”

Līdzziņotājs **José Antonio Moreno Díaz** skeptiski vērtēja tiesību aktu kopuma spēju novērst demokrātijas vājināšanās pamatcēloņus ES robežās. Šauri koncentrējoties uz ārējiem draudiem, tiesību aktu kopumā nav ņemti vērā viltīgie centieni destabilizēt ES demokrātiju no iekšienes, tādējādi radot bīstamu aklo zonu

Komisija ņēma vērā bažas par tiesību aktu kopuma ietekmi uz NVO, taču uzskata, ka drošības pasākumi ir ieviesti (gb)

Eiropas Ekonomikas un soci?lo lietu komiteja apstiprina nol?gumu par Starpiest?žu ?tikas normu strukt?ras izveidi

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) 25. aprīļa plenārsesijā apstiprināja nolīgumu, ar ko izveido Starpiestāžu ētikas normu struktūru. Jauno nolīgumu 15. maijā oficiāli parakstīja iesaistīto ES iestāžu un struktūru pārstāvji. Tam būtu jāstājas spēkā 6. jūnijā — pirmajā Eiropas Parlamenta vēlēšanu dienā.

Nolīgums ir nozīmīgs solis ceļā uz kopīgas integritātes un ētikas kultūras stiprināšanu.

Jaunā ES struktūra izstrādās, atjaunināsun interpretēs kopējus minimālos ētiskas rīcības standartus un publicēs ziņojumus par to, kā šie standarti ir atspoguļoti katras iesaistītās ES iestādes un struktūras iekšējos noteikumos.

Jaunajā ētikas normu struktūrā līdztekus EESK piedalīsies šādas septiņas ES iestādes un struktūras: Eiropas Parlaments, ES Padome, Eiropas Komisija, Eiropas Savienības Tiesa, Eiropas Centrālā banka, Eiropas Revīzijas palāta un Eiropas Reģionu komiteja.

Katru iesaistīto iestādi pārstāvēs viens loceklis, un struktūras priekšsēdētāja amatu ik gadu rotācijas kārtībā pārņems katra iestāde.

Struktūras darbu atbalstīs pieci neatkarīgi eksperti, pēc pieprasījuma sniedzot atzinumus. Jebkura nolīguma puse varēs ar viņiem konsultēties par individuālām standartizētām rakstiskām deklarācijām, tostarp interešu deklarācijām. (mp)

Komis?re Y. Johansson aicina EESK atbalst?t Eiropas komandas pieeju darbasp?ka migr?cijai

Aprīļa plenārsesijā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) apsprieda talantu mobilitātes paketi. Šī iniciatīva ietver virkni jaunu pasākumu, kuru mērķis ir padarīt Savienību pievilcīgāku talantiem no valstīm ārpus ES un atvieglot mobilitāti tās iekšienē.

Visreferente, iekšlietu komisāre **Ylva Johansson**, aicināja EESK atbalstīt dalībvalstis un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, lai tās pieņemtu šo inovāciju un nodrošinātu efektīvu darbaspēka migrācijas politiku.

Viens no talantu mobilitātes paketes pamatpasākumiem ir Talantu fonda iniciatīva – pirmais ES līmeņa brīvprātīgas piemeklēšanas rīks, ar kura palīdzību ieinteresētās dalībvalstis var savest kopā ES darba devējus un darba meklētājus no trešām valstīm.

EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke** uzsvēra, ka “ES saskaras ar nopietnu darbaspēka un prasmju trūkumu saistībā ar pāreju uz zaļo un digitālo ekonomiku un demogrāfiskajām problēmām. Talantu mobilitātes pakete var būt viens no instrumentiem šo problēmu risināšanai”.

Eiropas iekšlietu komisāre **Ylva Johansson** aicināja īstenot Eiropas komandas pieeju darbaspēka migrācijai ar plašāku Eiropas dimensiju. “Darbaspēka migrācija galvenokārt ir valstu kompetencē, un tā būs arī turpmāk. Taču mums ir jāizveido Eiropas komandas pieeja, kas nodrošinās ES iestāžu, dalībvalstu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju sadarbību ar mērķi īstenot jaunas iniciatīvas un atvieglot darbaspēka mobilitātes politikas īstenošanu.”

EESK locekle **Tatjana Babrauskienė**, kas izstrādāja aprīļa plenārsesijā pieņemto atzinumu *“Talantu mobilitātes pakete”*, uzsvēra, ka “ES Talantu fondam jābūt praktiskam, viegli lietojamam un uzticamam rīkam, kas ir pievilcīgs gan darba ņēmējiem, gan darba devējiem. Vienlaikus tam ir jāatbalsta taisnīga un ētiska likumīga darbaspēka migrācija”. (at)

EESK atzin?gi v?rt? Eiropas Parlamenta v? sturisko balsojumu par dzimumbalst?tas vardarb? bas apkarošanu un atk?rtoti pauž ap?emšanos veicin?t sieviešu ties?bas

Katra desmitā sieviete dzīvo dziļā nabadzībā. Katra trešā sieviete ir saskārusies ar vardarbību. Visā pasaulē, tostarp Eiropas Savienībā, vērojams regress sieviešu tiesību jomā. Īsi pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām un jaunas Eiropas Komisijas izveides izšķiroša nozīme būs pastāvīgam iestāžu un pilsoniskās sabiedrības atbalstam, lai veicinātu

pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un meitenēm.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) 25. aprīlī rīkoja plenārsesijas debates ar dažām ES vadošajām organizācijām, kas iestājas par dzimumu līdztiesību, lai uzsvērtu, ka ES nākamajā pilnvaru termiņā ir noteikti jāturpina atbalstīt sieviešu tiesības.

Debates notika nākamajā dienā pēc tam, kad Eiropas Parlaments bija devis zaļo gaismu pirmajai ES direktīvai par dzimumbalstītas vardarbības apkarošanu, un debašu temats bija ANO Sieviešu statusa komisijas 68. sesijas secinājumi. Sieviešu statusa komisija ir pasaulē nozīmīgākais starptautiskais forums, kurā novērtē progresu virzībā uz dzimumu līdztiesību, un šogad tajā galvenā uzmanība tika pievērsta sieviešu nabadzībai.

EESK devums martā Ņujorkā notikušajā Sieviešu statusa komisijas 68. sesijā ir deklarācija "Nabadzība dzimumu līdztiesības aspektā", kurā iekļauti 10 rīcības punkti attiecībā uz sieviešu ekonomisko iespēju nodrošināšanu un sociālo aizsardzību.

"Tā kā nabadzība nav dzimumneitrāla, arī mūsu reakcija uz to nevar būt dzimumneitrāla. Vardarbība pret sievietēm ietekmē sieviešu nabadzības risku un viņu spēju vienlīdzīgi piedalīties darba tirgū. Tāpēc es varu tikai apsveikt Eiropas Parlamenta galīgo balsojumu par pirmo direktīvu, ar ko Eiropas līmenī paredzēts nodrošināt sieviešu aizsardzību pret vardarbību dzimuma dēļ un pret vardarbību ģimenē," sacīja **EESK priekšsēdētājs Oliver Röpke**.

Pateicoties saskaņotai rīcībai visos līmeņos, šīs Komisijas pilnvaru laikā ir izdevies sasniegt vairākus atskaites punktus, piemēram, ir pieņemta ES Darba samaksas pārredzamības direktīva un Aprūpes stratēģija, teica līdztiesības komisāres Helena Dalli privātā biroja loceklis **Lanfranco Fanti**.

Debašu dalībnieki aicināja izveidot ES Padomes sastāvu dzimumu līdztiesības jomā, iecelt ES koordinatoru vardarbības pret sievietēm jautājumos un atjaunot līdztiesības komisāra pilnvaras.

"Mums ir vajadzīgs ES politiskais atbalsts," teica organizācijas "UN Women" Briseles biroja direktore **Florence Raes**. Neraugoties uz līdztiesības jomā panākto progresu, sieviešu tiesības tiek apdraudētas līdz šim vēl nepieredzētā apmērā, un pieaug risks, ka dzimumu līdztiesību varētu izņemt no prioritāšu saraksta.

"Būt sievietei un piederēt pie kādas no minoritāšu grupām nozīmē, ka tev būs grūtības. Mums jāatceras, ka ar līdztiesību vairs nepietiek: līdztiesībai ir vajadzīga intersekcionalitāte," norādīja "EuroCentralAsian Lesbian Community" interešu pārstāvības direktore **Ilaria Todde**.

"Vardarbība pret sievietēm ir dziļi iesakņojusies patriarhālās sistēmās visā pasaulē. Šodien mēs priecājamies par to, ka ir pieņemta pirmā ES direktīva par vardarbību pret sievietēm un pret vardarbību ģimenē," apstiprināja Eiropas Sieviešu lobija direktore **Mary Collins**. (ll)

“Mums ir j?eksport? m?su preces un tehnolo?ijas, bet ne m?su darbvietas. Invest?cijas j?iegulda Eirop?”

EESK aprīļa plenārsesijā Komisijas Iekšējā tirgus ĢD ģenerāldirektora vietniece Maive Rute un EESK priekšsēdētājs Oliver Röpke uzsvēra, ka ES konkurētspējas stiprināšanai ir būtiska nozīme, lai palielinātu mūsu ekonomikas izaugsmi un sabiedrības labklājību.

Kā norādīja **Maive Rute**, nedrīkst zaudēt laiku. Eiropas Savienībai jārīkojas ātri un steidzami, ja tā vēlas novērst atpalicību un izdzīvot saskarsmē ar pasaules ekonomikas gigantu pārspēku.

Novērtējot pašreizējo stāvokli ES konkurētspējas jomā, viņa teica: “Mums ir vajadzīgas radikālas pārmaiņas. Mēs nevaram atstāt vienotā tirgus īstenošanu uz labas gribas pamata – mums ir vajadzīga reāla izpilde. “Mums ir jāeksportē mūsu preces un tehnoloģijas, bet ne mūsu darbvietas. Mūsu nozarēm jābūt konkurētspējīgām, un investīcijas ir jāiegulda šeit.”

Uzsverot, ka konkurētspēja ir ES ekonomikas panākumu stūrakmens, kas veicina izaugsmi, inovāciju un labklājību, vienlaikus palielinot tās globālo ietekmi un noturību, **Oliver Röpke** piebilda: “Apspriežot Eiropas konkurētspēju, mums debatēs galvenā uzmanība jāpievērš cilvēkiem un jānodrošina, lai neviens netiktu atstāts novārtā. Tās galīgā ietekme un nozīme ir tajā, kā tā ietekmē cilvēku un kopienu labbūtību, iespējas un labklājību. Tāpēc visās debatēs par konkurētspēju kā prioritāte jāizvirza cilvēku vajadzības, tiesības un vēlmes.”

Plenārsesijā arī tika pieņemts ziņotājas **Emilie Prouzet** un līdzziņotāja **Stefano Palmieri** izstrādātais atzinums “*Ilgtermiņa konkurētspējas stratēģija*”. (mp)

Novatoriski risin?jumi aprites ekonomik?: svar?g? k? EESK konference k? Eiropas p?rmai?u virz?t? jsp?ks

Šogad Eiropas aprites ekonomikas jautājumos ieinteresēto personu platforma (ECESP), kuras veidošanā un organizēšanā piedalījās Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK), kopā ar ES Padomes prezidentvalsti Beļģiju un Somijā esošo Pasaules aprites ekonomikas forumu (WCEF) 15. un 16. aprīlī rīkoja savu svarīgāko konferenci.

Konference notika Briseles kongresu centrā “Square”, kurā pulcējās vairāk nekā 1000 dalībnieku un 150 referentu. Tajā tika demonstrēti iedarbīgi aprites ekonomikas risinājumi, kuru pamatā ir jaunākie zinātniskie atklājumi. EESK delegāti dalījās veiksmes stāstā par ECESP.

EESK loceklis un ECESP līdzdibinātājs **Cillian Lohan** atzinīgi novērtēja ECESP un nosauca to par “tīklus vienojošu tīklu”, kas veido saikni starp politikas veidošanu un pilsonisko sabiedrību, lai panāktu progresu virzībā uz aprites ekonomiku. ECESP vadības grupas loceklis **Anders Ladefoged** uzsvēra, ka platforma piedāvā sadarbības un mācīšanās iespējas un tai ir svarīga nozīme diskusijās par Eiropas aprites ekonomikas progresu un trūkumiem. EESK locekle **Maria Nikolopoulou** norādīja, ka ECESP kļūst aizvien interaktīvāka un, izmantojot tādas iniciatīvas kā #EUCircularTalks, veicina dialogu.

Konferences noslēguma plenārsēdē **starptautisko partnerību komisāre Juta Urpilainena** paziņoja par divām iniciatīvām, kuru mērķis ir atbalstīt globālo pāreju uz aprites ekonomiku: ES Aprites ekonomikas resursu centrs, ko Eiropas Komisija finansēs ar 15 miljoniem eiro, un programma “SWITCH to Circular Economy in East and Southern Africa”, kurā Komisija piecu gadu laikā ieguldīs 40 miljonus eiro. ECESP apņēmās atbalstīt abas iniciatīvas.

ECESP, kuras izveidi EESK un Eiropas Komisija ierosināja 2017. gadā, veicina dialogu, izplata labu praksi un sniedz informāciju par aprites ekonomiku, lai redzējums realizētos rīcībā. EESK aktīvi iestājas par apritīgumu un jau 2015. gadā ir paudusi atbalstu ES rīcības plānam pārejai uz aprites ekonomiku. Platforma kalpo kopīgam nodomam iesaistīt visas ieinteresētās personas aprites ekonomikas redzējuma īstenošanā, lai ar dialoga un sadarbības palīdzību paātrinātu pārkārtošanos. (ks)

Dezinform?cija – ?rvalstu sp?ku ierocis, ar ko kait ?t m?su sabiedr?bai.

EESK Ārējo attiecību specializētā nodaļa (REX) rīkoja savu otro kampaņu un konferenci par dezinformācijas apkarošanu. Tā ir daļa no vispārējā dezinformācijai veltīta projekta, kas tiek īstenots ar pilsoniskās sabiedrības palīdzību.

Pēc sekmīgas kampaņas Bulgārijā šoreiz pasākums notika 18. aprīlī Moldovā. Moldova nesen ir nostiprinājusi savas spējas stratēģiskās komunikācijas un dialoga jomā, izveidojot divas īpašas struktūras: Stratēģiskās komunikācijas un dezinformācijas apkarošanas centru un Nacionālo minoritāšu pilsonisko iniciatīvu centru.

Konference notika sadarbībā ar Moldovas Valsts universitāti Kišiņevā.

Uzstādamies konferencē, EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke** norādīja, cik svarīgi ir veicināt dialogu un ārvalstu iejaukšanās un dezinformācijas apkarošanā iesaistīt visus iedzīvotājus no dažādām vidēm un kopienām.

Dezinformācija parasti izplatās iedzīvotāju vidū, bieži vien horizontāli, un tas nozīmē, ka labākais veids, kā risināt šo problēmu, ir nevis īstenot lejupēja pieeju, bet gan rosināt iedzīvotāju pārdomas un viņus tieši iesaistīt. Šajā jomā izšķiroši svarīga loma var būt organizētai pilsoniskajai sabiedrībai, jo dezinformācija grauj mūsu sabiedrības struktūru.

Viena no galvenajiem konferences referentiem – Stratēģiskās komunikācijas un dezinformācijas apkarošanas centra direktore **Ana Revenco** uzsvēra, ka iedzīvotāji nevar apkarot dezinformāciju vieni paši un Centrs

varētu uzlabot viņu prasmes, lai toksisko dezinformāciju apkarotu ilgtermiņā.

“Izskaust dezinformāciju pavisam ir nereāls mērķis. Mēs kopīgi strādāsim, lai atmaskotu un novērstu viltus ziņas un mazinātu to ļaunprātīgo ietekmi uz mūsu sabiedrību,” viņa piebilda.

Nacionālo minoritāšu pilsonisko iniciatīvu centra vadītājs **Mihai Peicov** norādīja, ka šāda centra izveide valdības puses ir svarīgs solis ceļā uz ikviena cilvēka integrāciju sabiedrībā. Viņš uzskata, ka attiecībā uz minoritātēm ir vajadzīga jauna izglītības politika.

Īpaša uzmanība konferencē tika veltīta izglītībai un jauniešiem, jo daudzas atziņas sniedza gados jauni dalībnieki – studenti un žurnālisti.

Videoreportāžu par konferenci var noskatīties šeit.

#EUvsDisinfo (at)

ES un Serbijas un ES un Melnkalnes apvienot?s konsultat?v?s komitejas uzrauga pievienošan?s sarunas un apspriež jauno izaugsmes pl?nu

EESK Ārējo attiecību specializētā nodaļa (REX) sarīkoja divas attiecīgo apvienoto konsultatīvo komiteju (AKK) sanāksmes ar Serbijas un Melnkalnes kolēģiem. AKK ir kopīga institūcija, kas paver iespēju abu pušu pilsoniskās sabiedrības organizācijām uzraudzīt valsts pievienošanās sarunas, apspriest kopīgu interešu jautājumus un norādīt uz problēmām, kas jārisina ceļā uz pievienošanos Eiropas Savienībai.

EESK 2024. gada 5. aprīlī Briselē uzņēma apvienotās konsultatīvās komitejas locekļus no Serbijas, lai apspriestu ES un Serbijas attiecību pašreizējo stāvokli un pievienošanās procesā notiekošās sarunas ar Eiropas Savienību. Citi izskatītie jautājumi bija jaunā izaugsmes plāna un Rietumbalkānu reformu un izaugsmes mehānisma pavērtās iespējas Serbijai, situācija valstī pēc vēlēšanām un pārskats par demokrātijas un tiesiskuma stāvokli Serbijā.

Pasākumā piedalījās nesen ieceltais Serbijas Republikas pārstāvniecības ES vadītājs **Danijel Apostolović**, kurš norādīja uz ES un Serbijas kopējo nostāju ciešāk sadarboties visos būtiskajos jautājumos saistībā ar Serbijas pievienošanās sarunām.

EESK priekšsēdētāja vietnieks komunikācijas jautājumos **Laurentiu Plosceanu** uzsvēra šo sanāksmju nozīmi, jo tās garantē pilsoniskās sabiedrības pārstāvju klātbūtni un tādējādi palīdz Serbijā pastiprināt vēstījumu par pievienošanos Eiropas Savienībai.

Sanāksmes noslēgumā tika pieņemta kopīga deklarācija, ko nosūtīs ES iestādēm un Serbijas vietējām pašvaldībām un valdībai.

Sanāksmes videoierakstu var noskatīties šeit.

ES un Serbijas AKK locekle **Nataša Vučković** 13. maijā tika ievēlēta par Eiropas Vietējās demokrātijas asociācijas (ALDA) jauno priekšsēdētāju. ALDA ģenerālajā asamblejā Barselonā Komiteju pārstāvēja L. Plosceanu, kurš apsveica N. Vučković ar ievēlēšanu amatā.

******

ES un Melnkalnes apvienotās konsultatīvās komitejas 18. sanāksme notika 16. aprīlī Podgoricā, un tās vēstījums ES iestādēm bija viennozīmīgs: Melnkalne ir stingri apņēmusies līdz 2028. gadam kļūt par ES 28. dalībvalsti.

AKK locekļi mudināja savas organizācijas, valsts iestādes un ES iestādes darīt visu iespējamo, lai izpildītu tiesiskuma starpposma kritērijus. Starpposma kritēriju novērtējuma ziņojuma par tiesiskumu saņemšana līdz jūnijam būs pagrieziena punkts ceļā uz pievienošanos ES, kas ļaus provizoriski slēgt citas sadaļas.

Līdzpriekšsēdētājs un EESK loceklis **Decebal-Ștefăniță Padure** paziņoja, ka Melnkalnes iestādēm būtu jāsasniedz savi vērienīgie mērķi un organizēta pilsoniskā sabiedrība būtu jāiesaista katrā pievienošanās sarunu posmā. Melnkalnes puses līdzpriekšsēdētāja **Gordana Durović** aicināja visas ieinteresētās personas sniegt atbalstu, lai līdz jūnijam no Komisijas saņemtu pozitīvu ziņojumu.

Galvenais sarunu vedējs Dr. **Predrag Zenović** norādīja uz pilsoniskās sabiedrības svarīgo lomu un konkrēto palīdzību sarunu procesā, sabiedrības atbalstam Melnkalnes dalībai ES sasniedzot 80 %.

ES vēstniece Melnkalnē **Oana Cristina Popa** secināja, ka Melnkalne, šķiet, beidzot ir panākusi nepieciešamo stabilitāti, lai koncentrētos uz iestāšanos ES kā galveno stratēģisko prioritāti, un uzsvēra, ka “mēs visi centīsimies nodrošināt, lai šī izdevība netiktu palaista garām”.

Sanāksmes beigās tika pieņemta **kopīga deklarācija**, ko iesniegs Stabilizācijas un asociācijas komitejai, Stabilizācijas un asociācijas parlamentārajai komitejai, Eiropas Ārējās darbības dienestam, Eiropas Komisijai un Melnkalnes valdībai. (at)

2024. gad? r?kotaj? Atv?rto durvju dien? EESK vairoja inform?t?bu par to, cik svar?ga ir balsošana 2024. gada Eiropas Parlamenta v?l?šan?s.

Sestdien, 2024. gada 4. maijā, Komiteja uzņēma apmeklētājus savā tradicionālajā Atvērto durvju dienā, sniedzot informāciju un sajūsminot cilvēkus ar stāstiem gan par savu lomu Eiropas iestāžu vidū, gan par gaidāmajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

Minētajā dienā EESK organizēja vairākus pasākumus savā galvenajā mītnē, Jacques Delors ēkā, Briselē. Dalībnieki varēja gan apmeklēt telpas un atklāt, ko EESK ir varējusi darīt cilvēku labā, gan arī uzzināt par Komitejas lomu ES lēmumu pieņemšanas procesā un paust savas intereses un bažas EESK locekļiem.

Apmeklētājiem bija arī iespēja uzzināt, kā EESK locekļi darbojas savā valstī, un piedalīties dažādās aktivitātēs, piemēram, interaktīvās spēlēs, ES viktorīnā un bērniem paredzētā sejas grimēšanā.

Tās dienas rītā Komiteja sagaidīja EESK locekļu un darbinieku grupu, kas caur Franciju un Beļģiju ar velosipēdiem bija braukusi simtiem kilometru, lai vairāk informētu par Eiropas Parlamenta vēlēšanu nozīmi.

Grupa, ko vadīja EESK loceklis **Bruno Choix** no Darba devēju grupas, vairāk nekā četru dienu garumā mēroja ceļu no Kānas (Francijā) uz Briseli, nobraucot kopumā aptuveni 500 km. No Vaterlo līdz EESK galvenajai mītnei Briselē grupai pievienojās arī citi EESK locekļi un darbinieki. (mp)

Ar Oskaru apbalvot?s Ukrainas dokument?l?s filmas “20 dienas Mariupol?” demonstr?cija EESK

24. aprīlī EESK tika izrādīta Ukrainas dokumentālā filma “20 dienas Mariupolē”, kura šogad ieguva Oskara balvu kategorijā “Labākā dokumentālā filma”.

Filma seko līdzi tās režisora, žurnālista ***Mstyslav Chernov***, un viņa kolēģu gaitām Mariupolē – nozīmīgā Ukrainas ostas pilsētā pie Azovas jūras – Krievijas īstenotā brutālā aplenkuma laikā 20 dramatiskās dienās 2022. gada februārī un martā. Darbodamies *Associated Press* uzdevumā, *M. Chernov* un viņa komanda bija pēdējie ārvalstu žurnālisti, kas uzturējās pilsētā, pirms to iekaroja Krievijas armija. Viņu satriecošie ieraksti un fotoattēli, kuros citastarp parādīta dzemdību nama un pilsētas teātra, kas kalpoja par patvērumu bērniem, intensīvā bombardēšana, apceļoja pasauli, liecinot par šausmīgajiem ienākošās Krievijas armijas nodarījumiem pret Ukrainas civiliedzīvotājiem.

Papildus Akadēmijas balvai filma “20 dienas Mariupolē” ir saņēmusi vairākas citas prestižas balvas, tostarp BAFTA kino balvu kategorijā "Labākā dokumentālā filma" un Sandensas kinofestivāla “Pasaules kino dokumentālo filmu konkurss” skatītāju balvu.

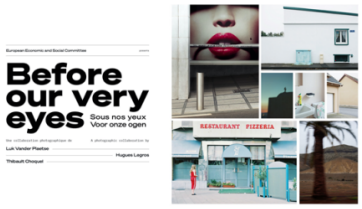
Seansu apmeklēja EESK priekšsēdētājs ***Oliver Röpke***, un kā arī izcili viesi, tostarp, Ukrainas misijas Eiropas Savienībā vadītājs V. E. ***Vsevolod Chentsov*** un viens no dokumentālās filmas galvenajiem varoņiem ***Yevhen Tuzov***.

Mums jāatceras mūsu svētais pienākums būt par vēstures lieciniekiem. Šīs filmas vēstījums ir skaidrs: mums jāparāda pasaulei, ko var izdarīt naids. Neaizmirsīsim ne Ukrainas tautas nestos upurus, ne arī tās izturību grūtā situācijā. Ukrainas izredzes kļūt par ES dalībvalsti ir ne tikai apliecinājums mūsu kopīgajām vērtībām, bet arī cerību stars uz gaišāku nākotni,” sacīja EESK priekšsēdētājs ***Oliver Röpke***.

““20 dienas Mariupolē” piedāvā drūmu, bet nepieciešamu ieskatu ciešanās, ko izraisījusi Krievijas agresija. Ar lepnumu varu teikt, ka mūsu Komiteja šajā grūtajā laikā ir nelokāmi nostājusies Ukrainas un tās dinamiskās pilsoniskās sabiedrības pusē, un jūsu klātbūtne šovakar nozīmē ļoti daudz,” sacīja EESK priekšsēdētāja vietnieks komunikācijas jautājumos ***Laurentiu Plosceanu***. EESK jau kopš Krievijas agresijas kara pirmās dienas ir stingri atbalstījusi Ukrainu un tās pilsonisko sabiedrību un, izmantojot ES un Ukrainas pilsoniskās sabiedrības platformu, pastiprinājusi sadarbību ar Ukrainas pilsoniskās sabiedrības

organizācijām. Tā ir izveidojusi Ukrainas centru, kas piedāvā Ukrainas pilsoniskās sabiedrības organizācijām darba telpu Beļģijā, un uzsākusi iniciatīvu “ES kandidātvalstu locekļi paplašināšanās jautājumos”, lai dalītos EESK zināšanās ar Ukrainas pilsoniskās sabiedrības organizācijām. EESK augsta līmeņa delegācija, kuru vadīja ***O. Röpke***, novembrī apmeklēja Ukrainu un tikās ar ekonomikas ministri ***Yuliia Svyrydenko*** un ar Augstākās radas un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem. EESK locekļi piemiņas vietās godināja karā bojāgājušos Ukrainas upurus.

Filmas seanss, kas notika pēc EESK locekļa no Latvijas **Andra Gobiņa** iniciatīvas, vēlreiz apliecināja Eiropas pilsoniskās sabiedrības solidaritāti ar Ukrainu un tās iedzīvotājiem. Auditorija varēja aplūkot arī Mariupoles aplenkumam veltītu fotoizstādi, kas tika rīkota sadarbībā ar apvienību “Ukra-Bel“ un norisinājās līdztekus galvenajam pasākumam.

“Tieši m?su priekš?” — Be??ijas m?ksla EESK

Ja jūs interesē Beļģijas māksla, apmeklējiet līdz 28. jūnijam izstādi *Tieši mūsu priekšā* EESK Jacques Delors ēkas 6. stāva ātrijā, Rue Belliard 99.

Jūs varēsiet aplūkot trīs talantīgu Beļģijas mākslinieku darbus:Luk Vander Plaetse, Hugues Legros un Thibault Choquel.

Fotogrāfijās visi trīs mākslinieki — fotogrāfs, grafikas mākslinieks un dizaineris — parāda ikdienas skaistumu. Izstāde “Tieši mūsu priekšā” atspoguļo īpašākas un aizkustinošas cilvēku dzīves ainas, un tajā ir kombinēti dažādi žanri un cilvēki.

Izstādi organizē EESK locekļi no Beļģijas un atbalsta koordinatoru grupa saistībā ar Beļģijas prezidentūru ES Padomē, kas ilgs līdz 2024. gada 1. jūlijam. Organizatori uzskata, ka prezidentūra sniedz iespēju demonstrēt savas valsts sasniegumus un popularizēt Beļģijas kultūru Eiropā un ārvalstīs. (ll)

GRUPU JAUNUMI

Ekonomiskais pamatojums jaunai “liel? spr? dziena” veida paplašin?šanai un 36 dal?bvalstu Eiropas Savien?bai

Stefano Mallia, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Darba devēju grupas priekšsēdētājs

Ņemot vērā pēdējās divās desmitgadēs gūto pieredzi un visas septiņas paplašināšanās kārtas kopš Eiropas projekta sākuma, iespējams, būtu lietderīgi atzīmēt 2004. gada “lielā sprādziena” paplašināšanās gadadienu, minot faktus un skaitļus, lai pirms ES Parlamenta vēlēšanām jūnijā kliedētu emocionālas debates.

Trīs gadus ilgais karš Ukrainā ir izvirzījis paplašināšanās jautājumu Eiropas ģeopolitiskās programmas priekšplānā. Kandidātvalsts statuss, kas ātri tika piešķirts Ukrainai, Moldovai, Bosnijai un Hercegovinai un Gruzijai, kā arī pievienošanās sarunas, kas beidzot tika sāktas ar Ziemeļmaķedoniju un Albāniju, ir pozitīvi sasniegumi politikā, kas gadiem ilgi bija apstājusies.

Lai nodrošinātu, ka šis jaunais impulss nemainās, mums būtu jānorāda uz stabilu ekonomisko pamatojumu.

Protams, demokratizācija un tiesiskums ir neaizskarami principi, tāpat kā uz nopelniem balstīta paplašināšanās pieeja, kas nepieļauj atkāpes. Taču cilvēki ir jāpārliecina arī par iespējamajiem ekonomiskajiem ieguvumiem un labklājības izredzēm nākamajai eiropiešu paaudzei.

Ja pagātne sniedz norādes par nākotni, varam droši apgalvot, ka ekonomiskais pamatojums nav apstrīdams. Tirdzniecība starp vecajām un jaunajām dalībvalstīm formālajā pirmspievienošanās procesā no 1994. gada līdz 2004. gadam pieauga gandrīz trīs reizes, bet starp jaunajām dalībvalstīm — pieckārtīgi. No pievienošanās procesa sākuma līdz 2008. gadam ES-15 valstīs izaugsme katru gadu pieauga vidēji par 4 %, un pievienošanās process veicināja pusi no šīs izaugsmes, laikposmā no 2002. līdz 2008. gadam radot 3 miljonus jaunu darbavietu.

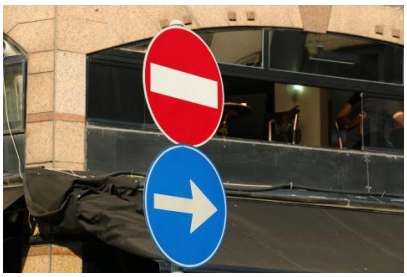
Covid-19 pandēmija un karš Ukrainā ir parādījuši, ka ES ir jāpārdomā sava ekonomikas noturības stratēģija, it īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās kontekstā. Plāns “REPowerEU” paredz palielināt Eiropas atjaunīgās enerģijas ražošanu. Neto nulles emisiju industrijas aktā un Kritiski svarīgo izejvielu aktā aicināts 40 % zaļo un izejvielu vērtības ķēžu novirzīt uz Eiropas Savienību. ES kandidātvalstīm, it īpaši Ukrainai, var būt svarīga loma ekonomiskās drošības uzlabošanā.

Runājot par dabas resursiem, Ukrainai – pēc Norvēģijas – ir otrās lielākās gāzes rezerves Eiropā. Tā saražo arī lielus hidroenerģijas apjomus Eiropā un varētu palielināt tās ražošanu līdztekus citiem zaļās enerģijas avotiem, piemēram, vēja, saules un biomasas enerģijai. Ukraina ir arī nozīmīga metālu eksportētāja un tajā ir litija un retzemju metālu atradnes, kam ir izšķiroša nozīme zaļajā un digitālajā nozarē.

Tajā pašā laikā Ukrainas lauksaimniecības nozare ir viena no lielākajām pasaulē. Tās integrācija vienotajā tirgū ievērojami palielinātu ES nodrošinātību ar pārtiku.

Acīmredzami ir arī ieguvumi, ko lielāka dalība vienotajā tirgū sniedz Rietumbalkānu valstīm. Piemēram, Horvātijas IKP kopš pievienošanās ES 2013. gadā ir pastāvīgi palielinājies, palielinot iedzīvotāju ienākumus; IKP uz vienu iedzīvotāju vidēji palielinājās par 67 % (no 10 440 EUR 2013. gadā līdz vairāk nekā 17 240 EUR).

Ceļš uz dalību ES varbūt pat deviņās jaunās kandidātvalstīs būs grūts, taču nav citas alternatīvas: ja Eiropas Savienība vēlas kļūt par globālu lielvaru, tai pirmām kārtām jābūt vietējai lielvarai.

Tav? viet? jau lemj citi – pien?cis laiks ar to kaut ko dar?t?

Sagatavojusi EESK Darba ņēmēju grupa

Eiropas Parlamenta kampaņa “Balso! Neļauj citiem lemt tavā vietā!” ir ļoti noderīga. Tās vēlēšanu video, kas pievēršas Eiropas projekta saknēm mierīgas nākotnes veidošanai, atdzimstot no kara un genocīda pelniem, trāpa uz pareizā akorda. It īpaši mūsdienās, kad izvēršas ekstrēmisms un apātija, politika bieži vien vairāk šķiet realitātes šovs nekā patiesa agora.

Vai tiešām vēlies ļaut citiem lemt tavā vietā? Viņi to jau dara – un viņi atkal izvēlas taupības kursu.

Mūsu priekšsēdētāja Lucie Studničná skaidri norādīja: mēs nevaram atļauties vēl vienu taupības krīzi. Pēdējās finanšu krīzes laikā veiktie pasākumi dažās valstīs izraisīja ekonomikas lejupslīdi un intelektuālā darbaspēka emigrāciju. Spānijā, Itālijā un Grieķijā bezdarba līmenis joprojām ir augsts, un IKP uz vienu iedzīvotāju joprojām ir tālu no 2008. gada līmeņa. Kā reakciju uz šo risinājuma imitāciju esam piedzīvojuši euroskepticisma un populisma pieaugumu, ko veicināja pārvirze uz galēji labējo flangu.

Jaunie fiskālie noteikumi vairumu dalībvalstu atstās bez līdzekļiem gaidāmo klimata un sociālo problēmu risināšanai. La Hulpe solījumi izrādīsies tukši. Iedzīvotāji cietīs, un papildu ekonomiskas grūtības, ko valdības noteikti raksturos kā “Briseles uzspiestas”, daudziem varētu būt pēdējais piliens.

Demokrātija nenozīmē tikai balsot: pilsoniskajai sabiedrībai un arodbiedrībām ir būtiska nozīme tās veselības saglabāšanā. Tomēr balsošana ir ne tikai leģitimitātes instruments, un tā nebūt nav nelietderīga. Tā ir smagi izcīnīta tiesība, pateicoties miljoniem cilvēku centieniem un bieži vien dzīvēm daudzās paaudzēs. Un mēs to varam zaudēt.

Lēmumi par taupību nav iekalti akmenī. Attiecībā uz šīm jūnijā notiekošajām vēlēšanām un visām gaidāmajām valsts vēlēšanām mēs aicinām: balsojiet! Neļaujiet to sev atņemt! Balsojiet par sociālo progresu. Kopā mēs varam turpināt darīt savas valstis un Eiropas Savienību labākas un mainīt to, kas nestrādā.

#Euelections2024: Pilsonisk?s sabiedr?bas organiz ?cijas diskut? par to, k?du ES t?s v?las, un ierosina priorit?tes jaunajam pilnvaru termi?am

Iesniegusi Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupa

Jaunajā pilnvaru termiņā pilsoniskās sabiedrības organizācijas ierosina risināt tūlītējas un ilgtermiņa problēmas, pienācīgi īstenojot pašreizējos ES politikas pasākumus un stiprinot ES vērtības. Prioritāšu sarakstā ir arī strukturēts pilsoniskais dialogs un spēcīga sociālā programma.

EESK Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupa 16. aprīlī rīkoja konferenci *Building Together the EU We Want (Kopā veidot tādu ES, kādu vēlamies).* Pasākumā piedalījās valstu un Eiropas līmeņa pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji, kuri apsprieda gan savas politiskās prioritātes saistībā ar gaidāmajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām, gan Lailpā (La Hulpe) pieņemtās iestāžu deklarācijas par Eiropas sociālo tiesību pīlāru parakstīšanu.

Atklājot konferenci, Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupas priekšsēdētājs Séamus Boland pauda nožēlu par to, ka daudzi politiķi no vadošajām valstu partijām nevēlas apspriesties par ES ar vēlētājiem. Līdz ar to vēlētāji nesaprot, kāpēc ES ir vajadzīga, un ES politika ne vienmēr atspoguļo to, kas viņiem ir svarīgs. Tas ir radījis bīstamu plaisu starp plašu sabiedrību un ES, un daudzi cilvēki varētu balsot par ekstrēmistu partijām. “Pašlaik valstu un Eiropas politiķiem ir steidzami jāiesaistās atklātās debatēs ar cilvēkiem par problēmām, ar kurām saskaras ES, un par to, kas būtu jādara, lai tās atrisinātu. Tikai tādā veidā mēs varam pārliecināt viņus, ka ES sniedz labumu daudziem un turpina radīt iespējas ikvienam.”

Izlasiet un popularizējiet konferences **secinājumus un ieteikumus**, kuros galvenā uzmanība pievērsta šādiem jautājumiem:

- K?p?c 2024. gada Eiropas Parlamenta v?l?šanas ir svar?gas: ES pagrieziena punkt?
- Kop?gi veidot t?du ES, k?du v?lamies: demokr?tiska un iek?aujoša ES, kur valda soci?lais taisn?gums un aizsardz?ba
- Kop?gi veidot t?du ES, k?du v?lamies: ilgtsp?j?ga ekonomika, kas balst?ta uz taisn?gu p?rk?rtošanos un kvalitat?v?m darbviet?m
- N?kotn? veidojot Eiropu, uzman?bas centr? izvirz?t pilsonisko sabiedr?bu un iedz?vot?jus, tostarp jauniešus

Secinājumi un ieteikumi tiks iekļauti **EESK rezolūcijā** ar politikas priekšlikumiem jaunajam Eiropas Parlamentam un Eiropas Komisijai. Rezolūciju paredzēts pieņemt 2024. gada jūlijā.

Plašāku informāciju par konferenci skatīt paziņojumā presei.

IN FOCUS: 20TH ANNIVERSARY OF GREAT ENLARGEMENT

Paplašin?šan?s – sp?c?g?kais un sekm?g?kais ES politikas instruments

Iesniedzis Pat Cox

Mūsu īpašais viesis, bijušais Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs Pat Cox, atceras lielo paplašināšanās vilni pirms 20 gadiem kā izcilas cerības laiku, kad kontinents beidzot ievilka pilnu elpu ar abām plaušām: austrumiem un rietumiem. Lai gan Putina mīts par slāvu brālību tiek pasniegts uz ballistisko raķešu sprādzienu fona, ES joprojām ir brīvprātīga brīvu un suverēnu tautu savienība, kuras pamatā ir tādas pamatvērtības kā cilvēktiesību ievērošana, vienlīdzība un tiesiskums.

Pasākums, ko 2004. gada 1. maijā Dublinā rīkoja ES Padomes prezidentvalsts Īrija, un atklāšanas ceremonija Eiropas Parlamentā Strasbūrā 2004. gada 3. maijā man ir nozīmīga gan politiskā, gan emocionālā ziņā kā izcilas pozitīvas un cerību pilnas dienas un simboliskas atgriešanās un atkalapvienošanās notikumi kontinentam, kas ievilka pilnu elpu ar abām plaušām: austrumiem un rietumiem. Dublinā Seamus Heaney nolasīja savu dzejoli *Beacons at Bealtaine*, paužot pamatā esošo optimismu, ka šī vēsturiskā paplašināšanās varētu "kustināt lūpas, mainīt prātus un izgaismot jaunas nozīmes". Strasbūrā desmit jauno dalībvalstu karogi tika pacelti milzīgos karoga mastos, kuri Gdaņskas kuģu būvētavās izgatavoti kā dāvana no Polijas un to ceļojumā uz Strasbūru simboliski atgādina par ceļu no komunisma uz brīvību, ko apliecināja Lech Wałęsa klātbūtne.

Protams, šis pasākums ikvienam bija daudzu gadu ilga un sarežģīta savstarpējas sagatavošanās procesa kulminācija. Tas bija gan prieks, gan atvieglojums visām iesaistītajām pusēm, sasniedzot finiša taisni politiskā un procesuālā maratonā.

Domāju, ka paplašināšanās, iespējams, ir bijusi spēcīgākais, pārveidojošais un sekmīgākais ES politikas instruments pēdējo piecu desmitgažu laikā. Mana valsts Īrija, kas bija toreizējās Eiropas Ekonomikas kopienas nabadzīgākā valsts/reģions, pievienojās pirmā paplašināšanās kārtā 1973. gada 1. janvārī. Piekļuve lielam tirgum kopā ar ES solidaritāti, izmantojot reģionālos un vēlākos kohēzijas fondus dalības sākumā, augstāki dzimumu līdztiesības un vides politikas standarti, atbalsts miera procesam Ziemeļīrijā un īpaši sarežģīto seku, ko Īrijai kā vienīgajai ES valstij, kurai ir sauszemes robeža ar Apvienoto Karalisti, radījis Brexit, atzīšana – tas viss kopā dod īpaši pozitīvu pieredzi un rezultātu. Tas nebija vienkārši, it īpaši eurozonas krīzes laikā, bet neto izteiksmē tas ir bijis visnotaļ pozitīvi.

Lai gan es vienlaikus respektēju un nožēloju Apvienotās Karalistes lēmumu izstāties no Savienības, tas skaidri pierāda: ES ir brīvprātīga brīvu un suverēnu tautu savienība, kurai var brīvi pievienoties un no kuras var brīvi izstāties. Tas ir spēcīgs kontrasts Putina neoimperiālistiskajam karam pret Ukrainu, kurā mīts par slāvu brālību ik dienu tiek vēstīts no šauteņu stobriem, ballistisko raķešu sprādzieniem un nāvējošiem bezpilota lidaparātiem.

Grieķijas, Portugāles un Spānijas pievienošanās palīdzēja ne tikai uzlabot dzīves līmeni un dzīves kvalitāti, bet arī tās stiprināt kā veiksmīgas demokrātijas pēc diktatūras.

Lielais paplašināšanās vilnis pirms 20 gadiem radīja iespaidīgu izaugsmi jaunajās dalībvalstīs, it īpaši Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs, pateicoties investīciju, tirdzniecības un ES solidaritātes pieaugumam. To IKP uz vienu iedzīvotāju, kas koriģēts atbilstoši inflācijai un valūtai, vidēji palielinājās no mazāk nekā puses no ES vidējā rādītāja līdz trim ceturtdaļām no augošā ES vidējā rādītāja divās desmitgadēs. Lietuvas IKP uz vienu iedzīvotāju šajā periodā trīskāršojās. Ir uzlabojusies veselības aprūpe, kā arī izglītība, tādējādi uzlabojot gan dzīves kvalitāti, gan dzīves līmeni. Lauksaimnieciskā ražošana reģionā ir divkāršojusies. Īsumā, tāpat kā visās iepriekšējās paplašināšanās kārtās, tas ir izrādījies abpusēji izdevīgs iznākums gan valstīm, kas pievienojušās, gan Eiropas Savienībai. Tas mani dara par paplašināšanās optimistu, bet ne naivu.

Pēdējo gadu norises, kas bija vērojamas Polijā un vēl aizvien redzamas Ungārijā, liecina par to, kā novirze no ES standartiem attiecībā uz tiesiskumu, mediju brīvību un minoritāšu tiesību ievērošanu raksturo pievienošanos Eiropas Savienībai kā labklājības virzītājspēkam un novēršanos no ES kā kopīgu vērtību kopienas. Ungārijas premjerministrs lepojas ar neliberālu demokrātiju savā valstī. Lai kāda būtu interpretācijas brīvība attiecībā uz LES 2. pantu, ir skaidrs, ka tā nav neliberālas demokrātijas harta. (“Eiropas Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.”)

Tā bija daļa no vienošanās par dalību Eiropas Savienībā, un tā ir iekļauta visos pievienošanās līgumos, un par to vienojās visas pievienojušās valstis. Formula “paturiet savas vērtības pie sevis, bet sūtiet naudu” nav ilgtspējīgs pamats savstarpējai cieņai, ko nevajadzētu zaudēt pašreizējās kandidātvalstīs, tām cenšoties virzīties uz savu iespējamo pievienošanos Eiropas Savienībai. Ceru, ka Kopenhāgenas kritērijiem būs būtiskāka nozīme turpmākajās sarunās, iespējams, ar pievienošanās līguma klauzulām, kas Eiropas Savienībai piedāvā stabilāku spēju aizstāvēt tiesības un vērtības no to vājināšanas. ES nav tikai tirgus un materiāls progress, lai arī tas ir vēlams, taču tas nav tās vienīgais vai pat būtiskais uzdevums.

Tāpēc, attiecībā uz līdzšinējo paplašināšanos procesu tā ir bijusi ļoti pozitīva visām iesaistītajām pusēm, un uz to būtu jāraugās pozitīvā gaisotnē. Kandidātvalstīm būs jāveic būtiskas pārmaiņas katrai savā tempā. Arī Eiropas Savienībai ir veicams savs mājasdarbs attiecībā uz lēmumu pieņemšanas procesu un budžeta spēju uzņemt jaunas dalībvalstis, kā arī pirmspievienošanās palīdzības jomā. Pēc tam, kad ir piešķirts kandidātvalsts statuss, un pēc izskatīšanas, sarunu satvari, sarunu sākšanai un slēgšanai katrā nodaļā un iespējamajiem pievienošanās līgumiem ir vajadzīga Padomes vienprātība. Nekas no tā visa nav nedz vienkāršs, nedz viegls. Tiek cerēts, ka visas dalībvalstis ievēros “lojālas sadarbības” pienākumu, lai palīdzētu veikt uzdevumus, kas izriet no Līguma (LES 4. panta 3. punkts).

Ukrainas situācija atšķiras sarežģītības ziņā, ņemot vērā tās lielumu, lauksaimniecības relatīvo īpatsvaru IKP salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju un tās salīdzinošo nabadzību IKP uz vienu iedzīvotāju izteiksmē, kā arī, protams, kara un tā postošo seku dēļ. Sarunas var sākties. Ukraina jau ir ceļā uz integrāciju, izmantojot tās asociācijas nolīgumu un padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības nolīgumu ar ES. Laika gaitā tos varētu pakāpeniski paplašināt, bet galu galā būtisks pievienošanās priekšnosacījums būs sakārtots teritoriāls rezultāts un stabils miers, kurā nozīmīga loma var būt dalībai Eiropas Savienībā. Eiropas Savienībai ir vajadzīga stabilitāte, nevis haoss, tās austrumu flangā, un galu galā Ukrainas uzņemšanā ir gan kopējās, gan Ukrainas interesēs.

Pat Cox, bijušais Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs no 2002. gada līdz 2004. gadam

Pat Cox ir Īrijas politiķis un žurnālists. Viņš bija Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs no 2002. gada līdz 2004. gadam un Starptautiskās Eiropas Kustības priekšsēdētājs (2005–2011). Pat Cox vada Jean Monnet Eiropas fondu kopš 2015. gada. Viņš ir arī Skandināvijas-Vidusjūras TEN-T (transporta) pamattīkla koridora (ES) Eiropas koordinators un Eiropas Parlamenta Vajadzību novērtēšanas un Augstās radas parlamentāro reformu īstenošanas misijas Ukrainā vadītājs. Savas karjeras sākumā viņš strādāja par aktuālo notikumu komentētāju televīzijas raidorganizācijā RTE Dublinā. 2004. gadā Āhenē Pat Cox ieguva 2004. gada Starptautisko Kārļa Lielā balvu par parlamentāro atbalstu Eiropas Savienības paplašināšanai.

ES liel? paplašin?šan?s – 20 gadus v?l?k

Jaroslaw Pietras

***Dr. Jarosław Pietras* bija galvenā sarunu vedēja par Polijas pievienošanos Eiropas Savienībai vietnieks. Turpinājumā viņa pārdomas par pirms 20 gadiem notikušās paplašināšanās ietekmi un par ekonomiskajiem un citiem ieguvumiem, ko tā sniedza ne tikai Polijai un citām valstīm, kuras pievienojās Eiropas Savienībai, bet arī visai Eiropas Savienībai kopumā. Lēmums 2004. gadā paplašināt Eiropas Savienību liecināja par Eiropas Savienības apņēmību stiprināt vienotību, daudzveidību un solidaritāti. Šodien no paplašināšanās joprojām gūstam vērtīgas atziņas, kuras var ņemt vērā visās turpmākajās pirmspievienošanās sarunās.**

Pēc 20 gadiem ir diezgan skaidrs, ka vairuma Centrāleiropas valstu, kā arī Maltas un Kipras uzņemšana Eiropas Savienībā bija ne tikai “liela paplašināšanās”, bet arī vēsturisks pagrieziena punkts visai Eiropas Savienībai. Tā ietekme bija būtiska, it īpaši uz uzņemto valstu tautsaimniecību.

Paplašināšanās būtiski paaugstināja dzīves līmeni Centrāleiropas valstīs. Astoņās Centrāleiropas valstīs — Čehijas Republikā, Igaunijā, Ungārijā, Latvijā, Lietuvā, Polijā, Slovākijā un Slovēnijā — kopā ievērojami palielinājās pirktspējas paritāte (*PPP*) uz vienu iedzīvotāju, un šis pieaugums bija lielāks nekā tas, ko varētu sasniegt, ja tās nepievienotos Eiropas Savienībai. Statistika vienmēr atspoguļo vidējos rādītājus par konkrētiem integrācijas sniegtajiem ieguvumiem. Vērts atzīmēt, ka visās valstīs vērojami būtiski uzlabojumi, neraugoties uz to, ka tie nebija vienmērīgi sadalīti starp dalībvalstīm un dažās tie bija lielāki nekā citās. Piemēram, Lietuva un Polija kļuva par līderēm, gūstot būtiskākos ieguvumus no dalības Eiropas Savienībā, savukārt Igaunijā un Slovēnijā progress bijis lēnāks, jo tās saskārās ar problēmām, it īpaši 2008. gada finanšu krīzes radītās ietekmes dēļ.

Polijai un citām Centrāleiropas valstīm pievienošanās Eiropas Savienībai iezīmēja jaunu ekonomiskās labklājības laikmetu. It īpaši izceļas Polija, kuras attīstība pēc pievienošanās dēvējama par veiksmes stāstu. Valsts piedzīvoja nepieredzētu ekonomikas izaugsmi, un tās IKP laikposmā no 2004. līdz 2022. gadam divkāršojās. Arī citās reģiona dalībvalstīs bija vērojams būtisks IKP uz vienu iedzīvotāju pieaugums, taču ne visur vienāds. Piemēram, Slovākija un Lietuva panākušas uzteicamu progresu, vēl vairāk samazinot attīstības jomā vērojamo atpalicību no Rietumeiropas. Šā perioda statistikas dati liecina par noturību un dinamismu, jo šīs valstis izmantoja dalību Eiropas Savienībā, lai veicinātu ekonomikas izaugsmi un uzlabotu savu globālo konkurētspēju. Šis ievērojamais sasniegums liecina, ka integrācija Eiropas Savienībā

pārveidojoši ietekmēja visu jauno dalībvalstu ekonomiku. Tas notika, neraugoties uz finanšu krīzes ietekmi. Krīzes laikā jaunās ES dalībvalstis sasniedza augstākus izaugsmes rādītājus, nekā gaidīts.

Laikposms pēc ES paplašināšanās 2004. gadā nebija bez grūtībām. Piemēram, 2008. gada globālā finanšu krīze izraisīja satricinājumus visā Eiropas ekonomikā, pārbaudot gan veco, gan nesen integrēto dalībvalstu noturību. Neraugoties uz krīzes negatīvo ietekmi, jaunās ES dalībvalstis izrādīja ievērojamu noturību un pārsniedza sākotnējās izaugsmes prognozes. Šo valstu spēja pārciest vētru un saglabāt pozitīvus izaugsmes rādītājus liecināja par to tautsaimniecības spēku un ieguvumiem, ko deva integrācija Eiropas Savienībā. Krīze radīja būtiskas problēmas, taču tā arī deva šīm valstīm neierobežotas iespējas gūt labumu no ciešās saiknes ar Eiropas tautsaimniecību. Krīze bija arī pārbaudījums tam, cik apņēmīgi jaunās dalībvalstis grūtā brīdī respektē Eiropas vērtības un solidaritāti.

Sarunu gaitā Polijas pilsoniskā sabiedrība kļuva par pārmaiņu un progresa virzītājspēku. Pilsoniskās sabiedrības organizācijām, vietējām kustībām un interešu aizstāvības grupām bija izšķiroša nozīme Polijas centienos veicināt integrāciju Eiropas Savienībā un respektēt demokrātiskās vērtības. To nenogurstošie pūliņi palielināt informētību, mobilizēt atbalstu un saukt vadītājus pie atbildības būtiski sekmēja sabiedriskās domas veidošanu un pozitīvas pārmaiņas. Aktīvi sadarbojoties ar iedzīvotājiem, veicinot dialogu un uzlabojot pārredzamību, Polijas pilsoniskā sabiedrība palīdzēja nodrošināt, ka sarunu process ir iekļaujošs, demokrātisks un spējīgs reaģēt iedzīvotāju vajadzībām. Pilsoniskās sabiedrības organizāciju veikums ne tikai veicināja Polijas pievienošanos Eiropas Savienībai, bet arī nostiprināja valsts demokrātijas pamatus un pilsonisko sabiedrību.

Lēmums 2004. gadā paplašināt Eiropas Savienību liecināja par Savienības apņēmību stiprināt vienotību, daudzveidību un solidaritāti. Uzņemot lielāko daļu Centrāleiropas valstu, kā arī Maltu un Kipru, ES palielināja savu ekonomisko potenciālu, kultūras bagātību un ģeopolitisko ietekmi. Šo valstu pievienošanās Savienībai pavēra jaunas perspektīvas un nodrošināja talantus un iespējas, bagātinot tās daudzveidību un stiprinot tās klātbūtni pasaulē. Paplašināšanās, integrējot Centrāleiropas un Austrumeiropas valstis tās sadarbības un kopdarbības sistēmā, no ģeopolitiskā viedokļa palielināja ES ietekmi un stabilitāti. Institucionāli tā dažādoja ES perspektīvas un padziļināja tās integrāciju, liekot pamatus vienotākai un noturīgākai savienībai.

Domājot par pieredzi, kas gūta saistībā ar 2004. gadā notikušo ES paplašināšanos, jāatzīmē, ka esam guvuši vērtīgas atziņas, it īpaši par sarunu procesu un pirmspievienošanās sagatavošanās darbiem. Ja šodien dotos līdzīgā ceļā, es iestātos par to, ka visās turpmākajās sarunās lielāks uzsvars jāliek uz pirmspievienošanās nosacījumiem un atbalsta mehānismiem, it īpaši pārvaldības un tiesiskuma jomā. Būtiski ir nodrošināt, ka kandidātvalstis pirms pievienošanās Eiropas Savienībai atbilst nepieciešamajiem kritērijiem un standartiem, lai mēs varētu nosargāt Savienības integritāti un tās vērtības. Turklāt ir būtiski sarunu procesā sniegt kandidātvalstīm pienācīgu atbalstu un palīdzību, lai tās varētu sekmīgi integrēties un panākt ilgtermiņa stabilitāti Eiropas Savienībā.

Sarunu process par 2004. gadā notikušo ES paplašināšanos balstījās uz kopīgu apņemšanos veicināt stabilitāti, demokrātiju un labklājību visā Eiropā. Sarunas virzīja vēlme stiprināt Eiropas valstu sadarbības un solidaritātes saites, jo gan kandidātvalstis, gan esošās ES dalībvalstis apzinājās abpusējos paplašināšanās sniegtos ieguvumus. Sarunas bija sarežģītas un grūtas, taču tās galu galā sekmēja kopīgs sapnis par vienotu un pārtikušu Eiropu, kurā visas valstis varētu kopīgi uzplaukt, būdamas Eiropas Savienības sastāvā.

Tā kā 2024. gadā ES kandidātvalstis virzās uz pievienošanos, jāpatur prātā vairāki svarīgi apsvērumi. Pirmkārt, prioritārām jābūt reformām, kas nodrošina atbilstību ES standartiem un vērtībām, un tās ir būtiskas sekmīgai šo valstu integrācijai un ilgtermiņa stabilitātei Savienībā. Tas arī nozīmē, ka jāstiprina demokrātiskās iestādes, jāveicina tiesiskums un jāsargā pamattiesības un pamatbrīvības. Vēl viens aspekts: lai kļūšana par Savienības dalībvalsti noritētu netraucēti, proaktīvi jāsadarbojas ar esošajām ES dalībvalstīm un tādā veidā jāveido uzticēšanās un jānodrošina atbalsts. Apliecinot patiesu apņēmību respektēt Eiropas

vērtības un sadarboties, kandidātvalstis var bruģēt ceļu uz gaišāku nākotni Eiropas Savienībā.

Jaroslaw Pietras *pašlaik ir vieszinātnieks Wilfried Martens Eiropas Studiju centrā Briselē un viesprofesors Eiropas koledžā Brigē.*

No 1998. gada, kad sākās sarunas, līdz 2004. gadam, kad Polija pievienojās Eiropas Savienībai, viņš darbojās grupā, kas risināja sarunas par Polijas pievienošanos Eiropas Savienībai. No 1990. līdz 2006. gadam viņš savā dzimtajā Polijā bija valsts sekretārs Finanšu ministrijā, Eiropas lietu valsts sekretārs un Eiropas Integrācijas komitejas biroja vadītājs. No 2008. līdz 2020. gadam viņš ieņēma ģenerāldirektora amatu Eiropas Savienības Padomē un viņa pārziņā bija dažādas politikas jomas (klimata pārmaiņas, vide, transports, telekomunikācijas, enerģētika, izglītība, kultūra, audiovizuālā joma, jaunatne un sports). J. Pietras Varšavas Universitātē ir ieguvis PhD grādu ekonomikā un ir autors virknei publikāciju par ES, ilgtspējas un tirdzniecības jautājumiem. Viņš savulaik bija arī Fulbraita fonda stipendiāts un domnīcas BRUEGEL valdes loceklis (2008–2011).

Redakcija

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Š? izdevuma l?dzautori

Daniela Vincenti (dv)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Katharina Radler (kr)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanas (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Koordinatores

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adrese

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,

B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

05/2024